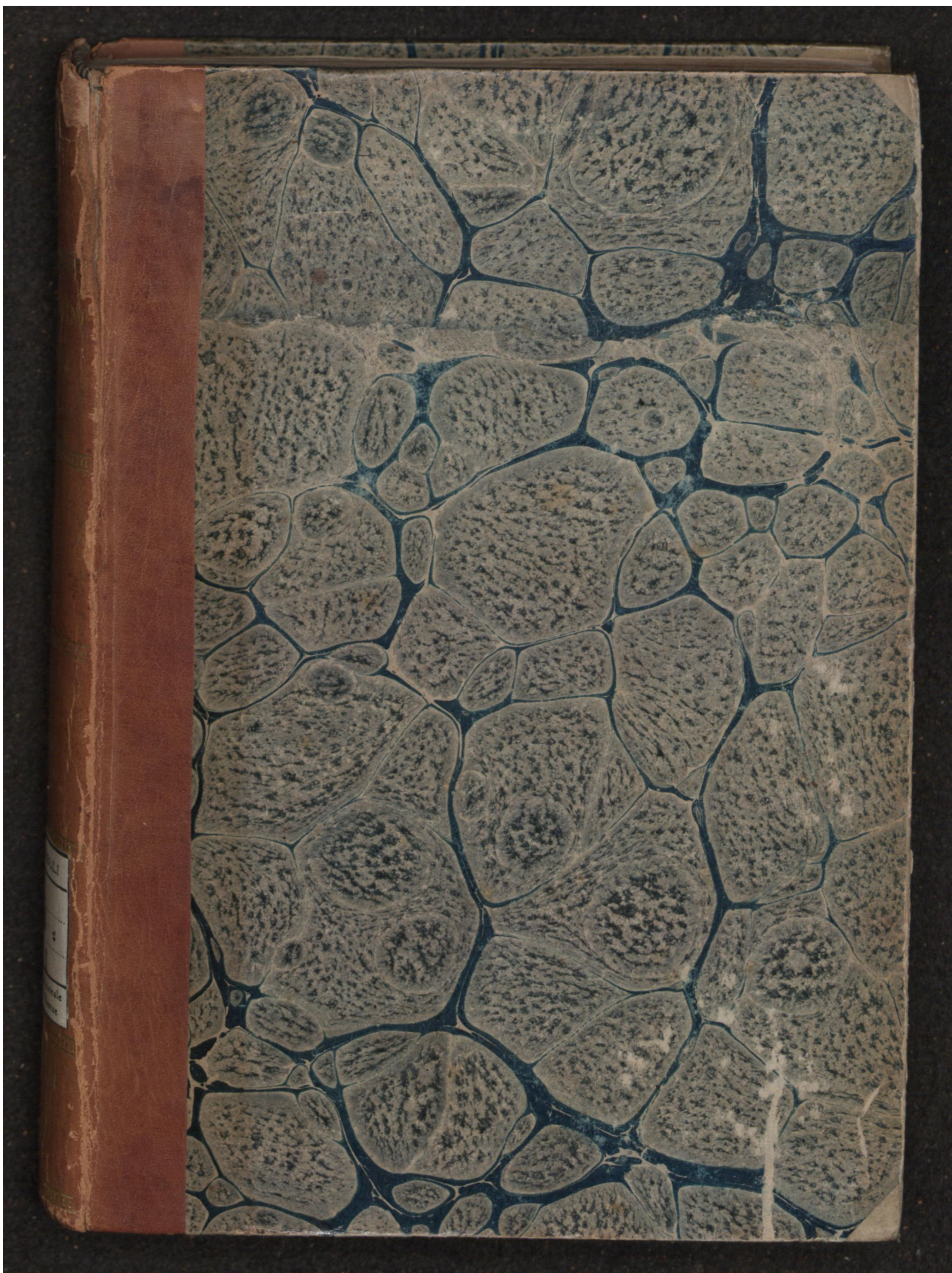
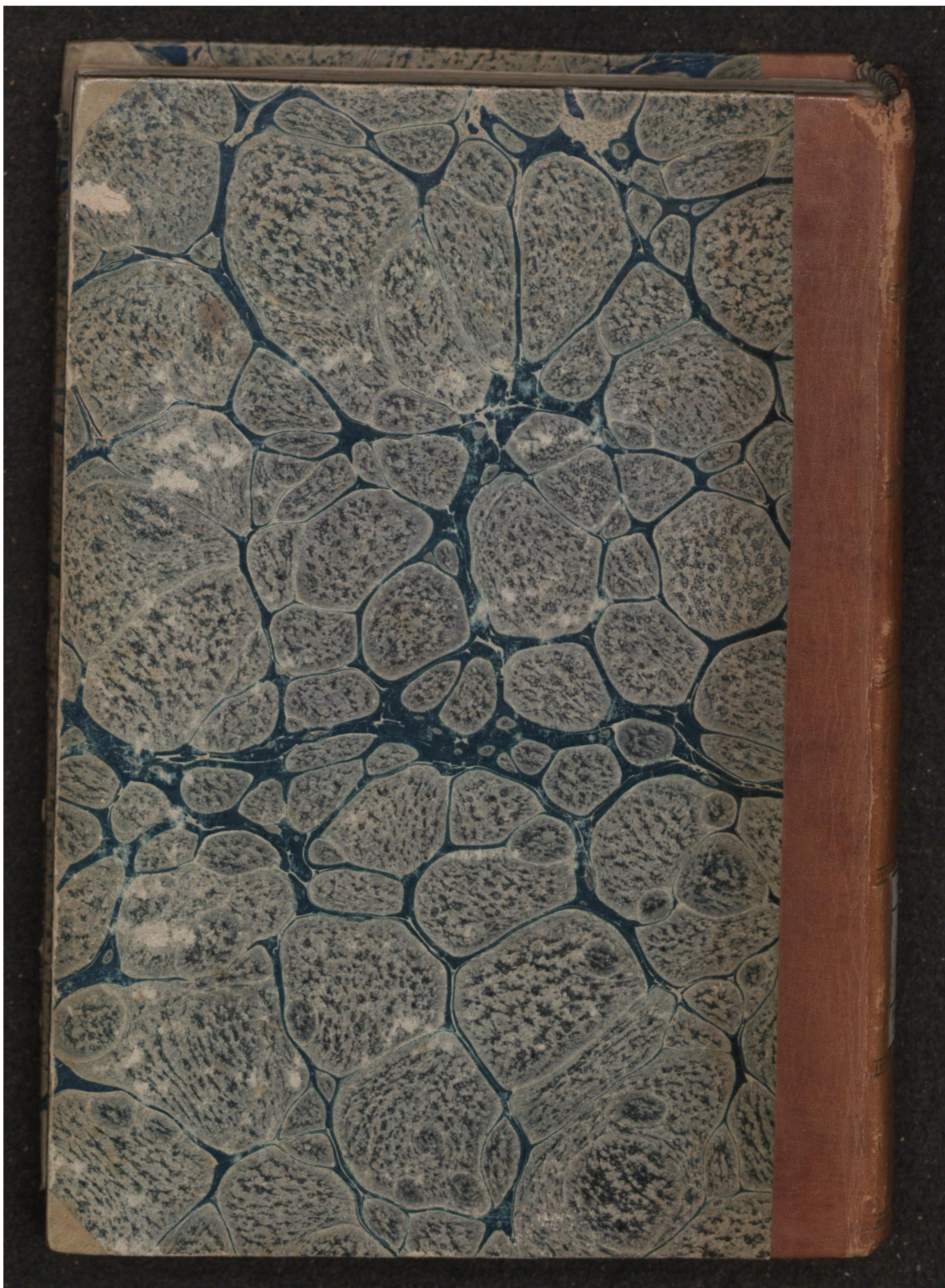

VII
AVGVSTIN
SERMONES
EC.
155
INCUNABULI
L
6
61
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze
MEDIOLANI
1479

Euſebii Conradi Mediolanenſis Canonici Regularis Congregationis Lateranenſis breuis annotatio in errores ſcribentium ſanctum Auguſtinum fuiſſe heremitam Ad Sixtũ ·iiii ·Pont· Max· Et ad Reuerendiſſimũ Dominum Io·Iac· Cardinalem Parmenſem· Et ceteros Cardinales·

[i]N pauca conferam Pater Beatiſſime ac Reuerendiſſimi Principes Cardinales: chriſtiani orbis domini: quę duobus in libris comperi falſis ambagibus: nugiſq; diffuſa longiſſimis ut nõ tam Apoſtolice diligentie die noctuq; ſuper commiſſo ſibi fidelium grege uigilanti: quam etiam uobis in curam totius orbis Pontifici Maximo aſtantibus: ac ceteris in partem ſolicitudinis aduocatis liceat atq; libeat legere & iudicare· mendacia: falſitates: ac maledicta in duobus libris ſcripta: quę fidei & moribus ſunt inimica chriſtianis Paſtores eſtis omnes ſub uno uero Chriſti paſtore Grex Chriſti a uobis ſine canibus tuto cuſtodiri non poteſt· Catellus ueſter ego ſum: iam pridem predicationis & modo prelationis uocatus officio· aſſiſto pedibus ueſtris· Vobis quieſcentibus dormitare non debeo imo uigil ac ueluti ſagax canis non

latrare nõ possum cũ uiderim duos non dicã yrcos sed edos a sinistris uestris stantes & aduersus christianas oues insurgere: quę a dextris uestris sunt posite: cornuaq; sua pducentes & ungulas. Cornua sunt septem: conclusiones septem omĩ pte falsissime: & ungule sunt ut cũ quib⁹ terrã scalpant: quasq; cornibus impetere nõ poterũt: uel puluere puersi dogmatis illarũ possint oculos obcecare: ne uideant quo uadãt & ĩ tenebris que noluerint seducant. Clamabo igit ac ueluti catellus uester acerrimus latrare nõ desinã quo ad rauces fiant fauces meę in deo sperãs ut pastores euigilent & tandem uideant cornua ista vii conclusiones falsissimas in inuolueris duorũ diffuse librorũ. Clamabo sane usq;quo spũs membra ista me a tenebit: ut exerta & protenta yrcorũ istorũ cornua uideantur: precidantur: & ad nihilum redigantur ne christianarũ ouium simplicitas ab illis imperat ne gregis christi ordo turbetur: ne peruersis scripture interpretationibus quasi ex cauato e terra puluere obcecate oues christi dispergantur: & que nesciũt aut noluerint abducantur: ubi pascua venenate doctrine percipiãt. Ego equidem Catellus ut leo adero si uigilantibus a uobis in yrcos productus fuero: & non tam clamoribus infestos ouibus hostes premonstrabo: quem etiam animi uiribus ueluti dentibus

inimicorum gregis christi cornua petam & admo-
tis auctoritatibus sanctorum quasi mallis meis eorum
cornua conclusionesq; istas septem a ueritate alienas
festinato demoliar rationibus fretus & uestra pres-
tantia letus: & quod plus est sanctarum scripturarũ
dignitate munitus omnia illa falsa contritaq; ante
oculos uestros & ad nihilum redacta monstrabo.
Accipite queso primo cornua christianis morib9 &
ueritati contraria: quę sunt conclusiones quas frater
Paulus Bergomensis in suo libello descripsit: quasq;
frater Ambrosius Coriolanus ordinis heremitarum
Generalis in septem reduxit: & in scriptis inde illaꝫ
suis imitatus predicauit & dilatauit. Has ille septẽ
conclusiones ueritates appellat· quas ego etiam per
antifrasim ideo ueritates appellabo: quoniam nihil
in illis ueritatis comperi potest: Nec est: quod falsis-
simum & nequissimum hac doctrina magis dici rec
tius possit sicuti in sequentibus apparebit· Deinde
attendite conclusiones istas falsas in principio sui li-
bri qdẽ breues: postea uero diffusas: q̃s ego suis ꝓpri
is uerbis explicare curabo: subiciẽdo paucis uerbis
nr̃is rõnes: qb9 clari9 falsa ab omibus q audierit eti
am lr̃as ignorantib9 iudicari cõpendiose queãt qm̃
in libro nr̃o respõsali ad librũ fr̃is Ambrosii Gñalis
supdcĩ ad oĩa & fere ad sigl'a uerba diffusa ẽ sermõe

responsum atq; probatum omnia eius dicta uel fri-
uola esse uel falsa. Sanctitatem igitur uestram Pa-
ter Beatissime: ac Reuerendissimorum Cardinaliu;
Principum christiani orbis dignitatem exoro ne p-
legere dedignentur quam arenosum fundamentum
ruiuam minans. auctores isti duo dicti in doctrina
rei publice christianę proiecerint: quasq; stipulas
super edificare conati sint: quę in conspectu facilis
uenti sane doctrine stare non poterunt: sed ignem cō
burētem uidentur expetere: quē nemo nisi tuo iussu
Pater beatissime illorum operibus ut dignū est po-
terit admouere: nec nisi inique poterit inhibere.

¶ Conclusiones vii. falsissime quę p antifrasim ueri
tates appellatę sunt. hee sunt quę sequuntur: quibus
tot9 liber fratris Ambrosii coriolani. Generalis he-
remitarū innititur.

¶ Prima ueritas ē dicta. Sanct9 Augustin9 doctor
ecclesie & hypponensis Antistes uere fuit heremita
indutus nigra cuculla & cinctus zona pellicea. Hec
conclusio falsissima est ex eo q; habet tres partes om
nino falsas. Prima pars falsa est. q; Augustinus fuit
heremita: ut ipse frater Ambrosi9 scribit in libro suo
in folio vii. & linea xxi. & folio viii. linea xxiii. & fo
lio xii. linea xxii. & in folio lxxxi. linea xi. Et ista
pars prima huius prime conclusionis probatur &

probabitur falsa. Primo ex loco:qa uere heremita non est ubi nõ est heremus:sed mediolani non erat heremus: ergo ibi uere heremita esse non potuit:ut ille in libro suo dicit. Scdo ex tempore Augustini ꝓbabitur falsa:ut in sequẽti secũda parte cõclusiõis prime apparebit. Tertio ꝓbabitur falsa ex scriptura:Quia nõ legitur ꝙ Augustinus fuerit heremita nisi in certis sermonib⁹ intitulatis ad heremitas. falsis qdeꝫ & falso illi attributis ut in conclusionibus sequentibus & maxime in. vii. appebit. Scda pars Conclusionis prime est. ꝙ Augustinus fuit baptizatus anno etatis sue.xxx.ut habetur ĩ libro supradicti fratris Ambrosii in folio.xii. in linea.xxii.Et secũda parte libri eius.in folio.viii.linea.xxiiii.& in folio.lxxxi.linea.x.Et hec est falsa contra doctrinã catholicã Augustini in libro Soliloquioꝝ inter se & rationẽ & in libro de Achademicis in fine ubi dicit ipse de se ipõ ꝙ cathecumin⁹ erat & ãnoꝝ.xxxiii. & ĩ agro Mediolanẽsi ĩ uilla ubi scripsit plures libros et Epl'as ut r̃fert in.ix.cõfes.li. Tertia ps Conclusionis prime est. ꝙ Augustinus cũ baptizabatur fuit indutus nigra cuculla & cinct⁹ zona pellicea ad differentiã monachorum. Et ista est falsa q̃ scribitur in secũda parte libri fratris Ambrosii in folio.viii.b.in linea.xxiiii.ꝙ etiã sanctus Ambrosius

sanctũ Augustinũ baptizans dederit illi habitũ Pauli primi heremite & hoc idem habetur ĩ sermone ad heremitas intitulato de filio ꝓdigo: qui est in libro supradicti fratris Ambrosii generalis in folio·lxxxi linea.x. Et ista tertia pars cõclusionis est falsa & cõtra catholicam Ecclesie consuetudinẽ approbatã ꝙ uestiebãtur antiquitus baptizati albis & non nigris uestibus: quod testantur auctoritates sanctorũ Ambrosii Augustini & Rabani & alioꝝ doctorũ & sanctorum ut in libro nostro ad libruȝ fratris Ambrosii responsali diffuse monstratum est: & dictũ ꝙ propterea Sabbatũ in albis illud temporis dictũ est ꝓpter baptizatos albis indutos. Nec erat habitꝰ Pauli primi heremite nigra cuculla: sed tunica intexta foliis palmarũ & colobium ut in uita eius habetur & xix·q·iii· c. Perlatũ.ꝗ·econtra· Ex ista cõclusione in suis tribus partibus falsa & reprobata sequuntur quasi correlarie multe alie conclusiones false in ipso libro fratris Ambrosii posite·& alique infra ponentur exempli & ꝓbationis causa: ut cognoscatur ab oĩbus breuiter ꝙ ꝑuersa & falsa doctrina sparsa & diffusa sit in libro ipsius fratris Ambrosii: in quo corrupit & truncauit & ꝑuerse interp̃tatus est textus sermonuȝ Augustini de moribus & uita clericorum & uitam illius: quam scripsit sanctus Possidius Kalamẽsis

Episcopus in plusquam uigintiquinq; locis ut suas conclusiones septem dictas falsis & falsatis scripturis approbare ut ueras uideretur.

Prima cōclusio falsa q̄ correlarie ex pria pricipali sequitur. est. Augustinus fecit unam regulam heremitis āno etatis sue. xxx. sub āno domini. ccccviii. ut habetur in libro fratris Ambrosii i folio. xi. linea v. & linea. xxxiii. aliam etiam regulam secundā fecit heremitis anno etatis sue. xxxii. sub anno Natiuitatis domini. ccccx. ut habetur eodem libro in folio. xi. linea. xxiii. & in folio. lxii. linea. i. q̄ ista conclusio sit falsa & impossibilis claret: falsa: quia Augustinus erat cathecuminus ut dictum est supra in secunda parte conclusionis prime anno. xxxiii. etatis sue. Impossibilis est: quia si anuo domini. ccccviii. erat annorum. xxxi. In anno domini. ccccx. esse non posset solummodo annorum. xxxii. ut patet: sed esse deberet. xxxiii.

Secunda Conclusio correlaria que sequitur est. q̄ ille scripture que sunt sermones ad heremitas. Et Epistola Sigisberti: & sique alie inueniuntur que dicunt Augustinum fecisse duas regulas eo tempore: etatis sue antedicto. sunt false. et ideo nec in hac: nec in alia re quā dicant sunt fide digne sed ut mēdacia respuēda sunt ueris dictis sācti Augustini cōtraria.

Falsum est

¶ Sequitur etiam ꝙ dicta conclusio de duabus regulis dictis & datis heremitis in monte ꝑisano: aut in centumcellis: ut habetur i folio·lxi·et·xi·linea·v. & linea·xiii·est falsa & reprobari potest: non solum ut dictum est ratione temporis etatis Auguustini. & annorum domini·sed ratione etiam loci· Nam anno domini.cccviii·non erat in monte pisano: nec in Centumcellis: sed in Affrica. & non iuuenis.xxxii· annorum: sed grauioris eratis Episcopus·Nam scribebat libros de Ciuitate dei·Anno domini a missione spiritussancti.ccclxv·quibus si addantur·xxxiii· a natiuitate christi erunt·ccclxxxxviii.ut ex libro de Ciuitate dei·xviii·&·c.ultimo colligitur.Nõ ergo eo in loco erat Augustinus: quando regulam dedisse dicitur quam non fecit·

¶ Sequitur etiam ex dictis alia conclusio falsa·uidelicet·ꝙ quando Augustinus uenit Mediolanum filius eius Adeodatus erat annorum.viii.& Augustinus.xxx.annorum·habetur ista conclusio i n libro fratris Ambrosii Generalis heremitarum in folio. lxxxv·linea·xix.excepta de Epistola cuiusdam mẽdacis quem dicit Sigisbertum nominari.Ista conclusio falsa est & contra Augustini assertionem i libro confessionum nono·ubi habetur ꝙ cum filius eius: Adeodatus cum eo baptizaretur erat annorum ser-

me·xv·ergo si uenit·viii·ãnorũ & baptizat⁹·xv·an-
norũ sequeretur q Augustinus stetisset Mediolani
ãnos septem:quod nõ est uerũ.quia qñ recessit Me-
diolano baptizatus:ad Affricam remenãs non erat
nisi.xxxiii·annoꝝ:ut ex libro cõfessionũ·ix·habet᷑·
Adde huic quod habetur in libro fratris Ambrosii
in secũda parte in folio.ix·linea·x·& in prima parte
libri in folio·lxxxv·q Augustinus baptizat⁹ stetit
uno anno cũ dimidio Mediolani cũ sancto Simplici
ano·& ido habuisset ãnos.xxxviii·cũ dimidio quã
do recessit:si habuisset quãdo uenit᷑·xxx·& postea
stetisset annos.vii.& baptizatus uno cũ dimidio.
& hoc est·falsũ:qa erat apud hostia Tiberina qñ
mortua ẽ mater.ãnoꝝ.xxxiii·ut dicit li. confes. ix·
Sequitur etiam Quinta conclusio falsa·uidelicet
q Augustinus post baptismum cecidit in ludricum
carnis & in peccatum.Nam in sermone ad heremi-
tas qui Intitulatur specialiter de Assumptione beate
uirginis introducitur Augustinus:qui loquens de
seipso dicit·Triginta annis & amplius computrui
in stercoribus peccatorum meorum·Si igitur anno
Trigesimo est baptizatus et amplius computruit:
ergo post baptismum in peccatum cecidit·Et quia
falsum est.Ideo sermo ille non est Augustini sed mẽ
dacis hominis.Contrariat᷑ sibiipsi frater Ambrosius

Nam in secundo uolumine seu parte libri sui: in folio. xii linea. xvi. & linea xviii. dicit q post baptismum nunquam usus est otioso uerbo: Quomodo ergo computruisset in carne: qui nec i uerbo deliquit. Hec exempli causa dicta sufficiant ad demonstrandam falsitatem conclusionum istarum breuiter: que in libro fratris Ambrosii sunt. & nostro libello responsali sunt diffuse reprobate.

Secunda cõclusio: que Veritas per antifrasim dicitur. S. Augustin9 doctor Ecclesie fuit uerus istitutor & fundator ordinis: qui dr ordo heremitarũ sancti Augustini & uerus frater eiusdem ordinis. Ista cõclusio est falsa. Nam per primam regulam Augustinus non fuit fundator heremitarum nec per secũdaʒ quas non fecit: quia eo tempore erat cathecuminus. & non erat in monte pisano nec in centumcellis ut supradictum est in secunda parte prime cunclusionis. & in secunda conclusione correlaria ad primaʒ. Nec etiam possnnt dici instituti per sermones de uita clericorum seu per regulam Augustini que dicitur speculum: quoniam omnes illos sermones & regulam fecit iam Episcopus & senex. Et illi sermones & speculum intitulantur in decreto: & ab aliis doctorib9 nõ de uita heremitarum: sed de uita clericoruʒ: & nulla est mentio heremitarun.

Tertia Cōclusio que Veritas per antistasim dicitur est. Fratres heremitarum sancti Augustini soli ueri sunt fratres sancti Augustini· non obstāte ꝙ multi alii imitentur regulam eius· Et ordo iste precessit omnes alios ordines preter ordinem sancti Basilii· Ista conclusio est falsa quia si non sunt instituti a sancto Augustino ut dictum est supra: ideo nō sūt proprie eius· Nec precedunt alios: sed sunt tempore posteriores: non solum fratrum predicatorum sed & minorum ut patet per doctores in· vi· de religiosis domibus· & de electi· in· c· quorundam in· vi· zc·

Quarta Cōclusio que Veritas p antifrasiꝫ dicitur est· Sanctus Augustinus dum uiueret plures conuētus de suo ordine fratrum heremitarum fundauit· Et in illis per plures annos habitauit: & multos fratres in eis congregauit· Hec conclusio falsa patet: ex eo: ꝙ in prima conclusione probatum est ꝙ ratione etatis sue: & loci: & habitus non fuit heremita· nec habitauit cum heremitis quia Laicus erat quando Rome erat ad Affricam rediens ubi incepit librum de libero arbitrio quem finiuit in Affrica.

Quinta Cōclusio que Veritas per antifrasim nominatur. est. Vos Canonici asserti regulares, qui nunc uaditis cum rocheto siue Camisia & cappis nigris sicut fratres predicatores non fuistis

instituti a sancto Augustino licet eius regulam imi temini nec unquã Augustinus fuit Canonicus regu laris quãuis fuerit Episcopus. Ista conclusio est fal sa. Nam constat clericos uiuentes sine ꝓprio profi tentes uitã apostolicam primitiue ecclesie fuisse tũc clericos regulares: & modo dictos canonicos regula res. Et ꝙ Augustinus hanc professionem uite apos tolice & clericatum promiserit & uouerit claret eui dentius ex uita sancti Augustini quam possidius. Kalamensis Episcopus scripsit. Et ex tribus sermoni bus eius de uita & moribus clericorum. maxime ex illo qui incipit. Propter quod uolui zc. ubi dicit. Qui societatem cõmunis uite iam susceptam quæ laudatur in actibus Apostolorũ deserit. a uoto suo cadit a professione sua cadit.

Sexta Conclusio. que ueritas per antifrasim ap pellatur est. Ordo fratrum heremitarum sancti Au gustini est uere approbatus & confirmatus etiam antequam aliquis alius ordo mendicantium preter ordinem sancti Basilii. Ista conclusio est falsa: quia approbari non poterat quod non erat. nec talis ordo ab eo fuit institutus. ut dictum est in prima conclu sione In secunda parte & in aliis quę sequuntur ad illam. ergo non potuit ante alios approbari.

Septima cõclusio. que ueritas per ãtifrasi3 appellatur. est Sermones intitulati ad heremitas sunt sãcti Augustini. Hec conclusio est falsa & contra catholicam doctrinam. Nam si essent sancti Augustini cõtradiceret sibi ipsi In eo q̄ dicit in sermonibus ad heremitas: & presertim in eo sermone qui intitulat᷑ de filio prodigo. q̄ fuit baptizatus anno xxx. etatis sue & idem refert dicere sanctum Ambrosium in sermõe de baptismo falso illi attributo. & in sermone de Cena domini ubi loquitur de habitu nigro & cingulo et zona pellicea a sancto Ambrosio datis. Et sic preclari duo isti doctores sancti non solum inuicem: sed contra seipsos etiam mentirentur: quia ut dictu3 est supra in secunda parte prime conclusionis Augustinus erat anno xxxiii. sue etatis cathecuminus. Sunt in illis sermonibus multa mendacia et falsa: que partim reprobata sunt in libro nostro responsali ad literam contra librum fratris Ambrosii generalis heremitarum. Sed multo plura sunt reprobanda. Sed alio opusculo & tempore egent: ne ta3 falsa dogmata mentibus fidelium affigantur. Et si forte affixa fuissent ut extirpentur.

Sunt preter istas septem conclusiones principales & primas alia dicta in libro fratris Ambrosii supradicti. & fratris Pauli Bergomensis eiusdem ordi

nis heremitarũ sparsa nõ min⁹ quã q̃dragĩta friuola & apochripha et falsa cõtra cl'icos ob ꝓbriosa et contra r̃ligiosos ceteros scãdalosa. ĩ malũ exẽplũ fideliũ pniciosa: q̃ breuitatis cã hoc loco scribere p̃termitto: qm̃ illa in nr̃o libro respõsali ad fallidicas cõclusiões fr̃is Ambrosii respõdens diffuse reꝓbaui. De multis conclusionibus friuolis & falsis duas pono exẽpli cã ut cetera etiam uel credantur: ul' requirantur.

Vna friuola est. ꝙ sanct⁹ Augustin⁹ nat⁹ ẽ Idib⁹ decẽbris Anno Natiuitatis dñi. ccclxxvii. uixit annos. lxxvi. moritur aũt anno dñi. ccccxxxvi. Ista cõclusio ẽ ĩ secũda pte libri sui fr̃is Ambrosii ĩ folio. ii. & xiiii. ꝙ aũt sit nõ uera quãuis friuola. patꝫ. qa in libro de btã uita dicit Augstin⁹ ꝙ nat⁹ ẽ Idib⁹ Nouẽbris: nõ decẽbris. Et si natus est ãno. ccclxxvii. & uixerit ãnos lxxvi. necesse est ip̃m uixisse usq; ad ãnũ dñi. ccccliii. & ideo nõ est mortu⁹ in. ccccxxxvi. ut noster cõputista descripsit. Est enĩ in cõputo differentia. xvii. annorum.

Alia Cõclusio ẽ: ꝙ sanct⁹ Francisc⁹ accepit habitũ a fr̃ibus heremitanis apud saxetũ ꝓpe Lauernas ubi fecit penitẽtiã. & noluit discrepare ab illis nisi in cingulo. qa minores ptant cordonũ & heremitani corrigiã. Ista cõclusio habet̃ in folio xxxvii. b. linea ultima. Hãc falsaꝫ cõclusionẽ & alias asserẽteꝫ Bea

tissime Pr̃·S·tua nõ corrigia sed duro cordono casti gare dignetur. Vuam postremo aliã cõclusionẽ sub itio uerissimã qua obiecta om̃ia dicentiũ Augusti nũ fuisse heremitã soluũť & conterũť & ad nihilu3 redigũtur. quę hec est. Augustinus baptizat9 a sancto Ambrosio anno etatis suę·xxxiii· ad Affricam rediens nõ erat clericus sed laicus·& Rome laicus libꝝ de libero arbitrio cepit quẽ postea in Affrica presbiter compleuit·Ista conclusio per dicta sancti Augustini probatur. Et primo ꝙ fuerit baptizatus a sãcto Ambrosio habetur in libro octauo cõfessionũ .c·xi· Et clarius ĩ Epl'a sua ad Casulanũ·Et ꝙ anno etatis sue·xxxiii. fuerit baptizatus patet. ex libro cõfessionũ nono·c·xi·Nam eodem ãno etiam diciť cãthecuminus in libro de Soliloquiis suis inter se & rationẽ & in libro de Achademicis ·ii·Et ꝙ rediẽs ad Affricam nõ esset clericus quãuis seruiens deo pat3. ex libro·xxii. de Ciuitate dei·c·vii. ꝙ etiam esset Rome laicus patet·ex libro primo Retractationũ·c·ix. Et ꝙ Laicus cepit librũ Rome de libero arbitrio quem ꝑfecit p̃sbiter in Affrica ip̃e dicit ĩ libro de bono pseuerãtię·Cessẽt igiť nuge·cessẽt mẽdacia dicẽtiũ. ꝙ sanct9 Augustinus fuerit heremita: quia si laicus rediit nõ fuit heremita: nec socios secũ duxit Mediol'o ad Affricã heremitas: nec ĩ mõte pisão: nec ĩ cẽtũcell'

Baptizatus est Aug. anno etatis sue xxxiii.

Quando enumerat libros quos fecit Laicus: quos Presbiter: quos Episcopus: nec de statu heremitico alicubi nec a se: nec ab alio fide digno mentio fiat. Sufficiat igitur Pater Beatissime ac Prestantissimi Patres et christiani orbis domini Cardinales uidisse per compēdiose fundamentum libri predicti Generalis heremitarum in vii. conclusionibus falsis ueluti in arenoso loco & ruinam minitante depositum: ac stipulis impositis edificatum & dilatatum ad ignem comburentem properans & preparatum: pro eo quod est in singulis conclusionibus ac pene litteris reprobatum.

